

J. J.

Początki kolejnictwa na ziemiach polskich

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 4/3, 584-585

1959

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Historia papierni w Jeziornie obejmuje dzieje fabryki głównie od strony prawnej i administracyjnej. Problemy techniki stosowanej przy procesach produkcyjnych są potraktowane bardzo marginesowo i w nieznacznym zakresie. Uzupełnienie artykułu stanowią przypisy, zestawienie literatury oraz wyciągi z dokumentów dotyczących papierni.

W nrze 1/1958 „Przeglądu Papierniczego“ ukazał się artykuł tej samej autorki *Znaki wodne papierni w Jeziornie*. Zawiera on przegląd filigranów papierów pochodzących z Jeziorny, a przechowywany głównie w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie.

Warto dodać, że „Przegląd Papierniczy“, organ Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Papierniczego należy do czasopism naukowotechnicznych, na których łamach ukazują się systematycznie prace z zakresu historii przemysłu i techniki, w tym przypadku papiernictwa.

J. J.

PROCES TECHNOLOGICZNY W PAPIERNIACH XV WIEKU

Czy nad papiernią w Prądniku Wielkim unosił się dym? zapytuje doc. K. Sarnecki w tytule rozważań na temat metod technologicznych stosowanych w dawnych młynach papierniczych („Przegląd Papierniczy“ nr 1/1959).

W rozważaniach tych autor polemizuje z poglądami historyka drukarstwa Kazimierza Piekarskiego, zawartymi w pracy *Memoriał o początku i sukcesie papierni prądnickiej*, która była wydana w Krakowie w r. 1926.

W konkluzji doc. Sarnecki podkreśla iluzoryczność osiągnięć badań historycznych, podejmowanych bez należytego uwzględnienia związanej problematyki technicznej, w tym przypadku rozwoju papiernictwa.

J. J.

POCZĄTKI KOLEJNICTWA NA ZIEMIACH POLSKICH

1 listopada 1958 r. minęła 110 rocznica zakończenia budowy linii kolejowej łączącej Warszawę z Zagłębiem Węglowym. Początkowy odcinek tej linii, zwanej Warszawsko—Wiedeńskiej, z Warszawy do Grodziska, został oddany do użytku już w r. 1845. Ściśle jednak pierwszym odcinkiem drogi żelaznej zbudowanym na terenie Polski była linia z Wrocławia do Oławy, uruchomiona w 1842 r.

Autor artykułu *Początki kolejnictwa na ziemiach polskich* mgr inż. Janusz Jankowski sen. („Przegląd Techniczny“ nr 24/1958) poza historią budowy dróg kolejowych ujętą z punktu widzenia organizacyjno-administracyjnego, zajmuje się też nieco techniką ich wykonawstwa.

Interesującym uzupełnieniem artykułu jest mapka sieci kolejowej na ziemiach polskich w latach 1842—1915, z oznaczonymi datami zakończenia budowy poszczególnych linii.

J. J.

PRACE ARCHEOLOGICZNE W OLBII

Nr 1 „Encyklopedii Współczesnej“ z r. 1959 zawiera opracowane przez Zofię Gansiniec hasło „Olbia“. Autorka obok historii miasta przedstawia przebieg prowadzonych tam badań archeologicznych oraz ich rezultaty, a więc odkrycie pieców garncarskich, hutniczych, piekarskich, warsztatów terakoty, wytwórni wina itp. Na terenie Olbii pracowała w r. 1957 polska ekipa archeologów. Na materiałach z Olbii oparty był arykuł I. L. Znaczkó-Jaworskiego *Badania doświadczalne nad starożytnymi zaprawami budowlanymi i materiałami wiążącymi* w nrze 3/1958 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“.

J. J.

Z HISTORII TECHNIKI WOJSKOWEJ

Mgr inż. Zbigniew Bursztynowski podaje w artykule *Rozwój i zastosowanie sprzętu do przeprawy wojsk przez przeszkody wodne* („Przegląd Techniczny“ nr 23 i 24/1958) rys historyczny rozwoju sprzętu przeprawczego aż do okresu II wojny światowej włącznie. Autor wspomina o indywidualnych środkach przeprawy stosowanych przez wojska Aleksandra Macedońskiego i legiony Cezara (worki zszywane ze skór zwierzęcych i napelniane powietrzem), dalej o mostach pływających budowanych na polecenie królów perskich przez cieśniny Bosfor i Dardanele. Z zakresu techniki polskiej wymienia znany most na Wiśle, zbudowany w roku 1410 w czasie wojny z Krzyżakami, oraz prace polskic inżynierów (St. Sarnicki *Księgi hetmańskie*, XVI w. i A. dell'Aqua *Podręcznik artylerii*, XVIII w.) w których dają oni obraz zagadnień związanych z przeprawą wojsk nie tylko na terenie Polski, lecz również w całej ówczesnej Europie. Najbardziej szczegółowo jest potraktowany sprzęt i wyposażenie z czasów II wojny światowej.

J. J.

ZNISZCZONE KIERATY Z XVIII WIEKU

Na terenie województwa kieleckiego istniały jeszcze do 1947 r. dwa uzbite kieraty drewniane z XVIII wieku. Niestety zostały one całkowicie zniszczone. Zachowały się jedynie ich fotografie, które publikuje w swoim arty-